

Kunnon ruokaa luistelijalle tammikuu 2015

Johanna Kleemola

UKK-instituutti

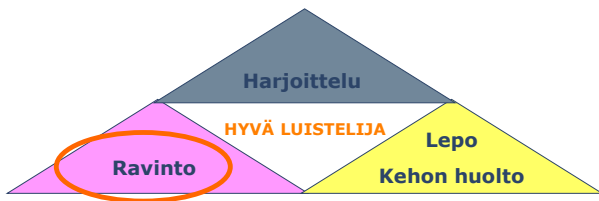

Kehityskolmio

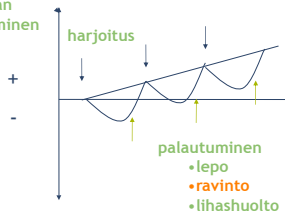

Urheilija kehittyy ja pysyy terveenä

- Harjoittelun sisältö ja harjoitusten rytmitys suunnitellaan ja toteutetaan hyvin
- Palautumiseen liittyvät tekijät huomioidaan

urheilijan kehittyminen

Painopisteet luistelijan ruokavaliossa

1) Perusruokavalion yleinen laatu

2) Sopiva energiansaanti

3) Muuta

- riittävästi vitamiineja ja mineraaleja
- riittävästi nestettä
- aterioiden ajoitukset ennen ja jälkeen harjoittelun
- hh/prot/rasva - suhteet
- ...jne.

Mitä ruoasta tarvitaan?

- Polttoainetta = hiilihydraatit ja rasva
- Rakennusaineita = proteiinit
- Suoja-aineita = vitamiinit ja kivennäisaineet sekä rasva

→ Jaksamista ja hyvää oloa, kehityksen turvaaminen niin urheilijana kuin kasvavana nuorena

---

Mitä ruoka on?

Hiilihydraatit

Leipä, peruna, pasta, riisi, puuro, hedelmät ja vihannekset

Mitä ruoka on?

Proteiini

Liha, kala, kananmuna, maitotaloustuotteet ja palkokasvit sekä siemenet ja pähkinät

---

Mitä ruoka on?

Rasvat

Öljyt, leivinpäällisrasvat, juustot ja leikkeleet

Mitä ruoka on?

Suojaravintoaineet

Marjat, hedelmät, vihannekset ja täysjyvä tuotteet

Luistelijan lautasmalli

Kuva: www.sydänmitta.fi

- 1/2 kasviksia, salaattia, raasteita
- 1/4 riisiä, pastaa, perunaa
- 1/4 lihaa, kanaa, kalaa
- juomana vesi tai maito
- täysjyväleipää
- + kasviöljypohjainen margariini ja öljypohjaiset salaatinkastikkeet

Huomioi: annoskoko, treenimäärä, yksilölliset ominaisuudet ja tavoitteet

---

Toteutustapoja on monia

kuvat: www.kuusamo.fi

Vitamiinien ja kivennäisaineiden tarve

- Ennen murrosikää varastot täyteen, kasvupyrähdyksessä niitä tarvitaan
  - D-vitamiini: Luuston kehityksen turvaaminen. Maitovalmisteet ja kaloista etenkin siika ja kuha sekä valmisteet syys-huhtikuussa (7,5-10 µg)
  - Kalsium: vähintään 900 mg/ vrk. Maitovalmisteet
  - C-vitamiini: 60 mg/vrk (100-200 mg/vrk). Ylimääräinen erittyy virtsan kautta pois elimistöstä
  - Rauta: 11-15 mg/vrk. Kuukautisten alku ja kasvu sekä yleensä niukempi punaisen lihan syöminen

---

Vitamiinien ja kivennäisaineiden tarve

- Esteettisten taitolajien harrastajilla usein niukkuutta suhteessa tarpeeseen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi
- Monivitaminivalmiste talvella turvaamaan saanti
  - Sovelluttava lapsille ja nuorille, ei saa ylittää saantisuosituksia
  - Ei korvaa hyvää ruokavaliota

OMIEN RUOKAILUTOTTUMUSTEN ARVIOINTI Toteutuuko seuraava? Merkitse rasti, jos asia sinun kohdallasi toteutuu

- 5(-7) ruokailutapahtumaa: aamupala, 2 pääateriaa ja 2-4 välipalaa / päivä
- täysjyväleipää / viljatuotteita: 5 viipaletta / päivä
- hedelmiä, kasviksia, marjoja: puoli kiloa / kuusi kourallista / päivä
- liha tai kanaa: pääaterioilla 1/4 lautasesta ja leikkeleinä
- kalaa: 2 kertaa / viikko
- riisiä / pastaa / perunaa: 1/4 lautasesta pääaterioilla
- maitoa / jogurttia / viiliä: 4-6 dl / päivä
- juustoa: 2-3 siivua / päivä
- kasviöljyjä: leivänpäälysmargariini+ ruoanvalmistukseen öljyt

---

Ateriarytmi

- Ruokailuiden väli ei saa olla yli 4 tuntia kuin poikkeustapauksissa
- Optimaalinen on 2-4 tuntia, riippuen ruoan laadusta ja määrästä sekä vuorokauden ajasta
  - Ennen treenejä max. 3 tuntia aikaa
  - Jälkeen max. 1 tunti, riippuen treenejä edeltäneestä valmistautumisesta

---

Ateriarytmi – yhden harjoituksen päivä

Klo			Klo	
7	Aamupala		7	Aamupala
10	(Pieni välipala)		10	(Pieni välipala)
11-12	Lounas		11-12	Lounas
14	Runsas välipala	TAI	14	Välipala
16	Pieni välipala		16	Päivällinen
17-19	Harjoitus		18.30-20	Harjoitus
20	Päivällinen		21	Iltapala
21	(Pieni iltapala)			

Ateriarytmi – kahden harjoituksen päivä

Klo			Klo	
6.30	Pieni aamupala		6.30	Pieni aamupala
8-10	Harjoitus		8-10	Harjoitus
10.30	Aamupala		10.30	Aamupala
12	Lounas		11-12	Lounas
14	Runsas välipala	TAI	14	Välipala
16	Pieni välipala		16	Päivällinen
17-19	Harjoitus		18	Pieni välipala
20	Päivällinen		19-20	Harjoitus
21	Pieni iltapala		21	Iltapala

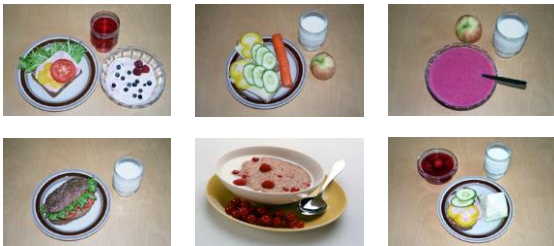

Välipaloja kotona

Hyviä välipaloja, lähde listalla ylhäältä alas. Hätävarat viivan alla

Aikaa liikuntaan <1 t

- maito
- jogurttijuoma
- hedelmäsoseet
- urheilujuoma
- banaani
- mehukeitto
- täysmehu

Aikaa liikuntaan 1-2 t

- jogurtti / viili / rahka
- hedelmät
- kiisselit, marjasoseet
- leipä, pikapuurot
- täysmehut
- riisivanukas

Aikaa liikuntaan >2-3 t

- lounas / päivällinen
- kevyet valmisateriat
- puurot
- leipä täytteineen
- karjalanpiirakka
- pinaattiletut
- myslit, murot

Juominen

- Nestevaje heikentää jaksamista ja keskittymistä vaativia suorituksia
- Liikuntajakson kesto ja juomisen tarve:
  - < 1t: ei tarvita välttämättä juotavaa
  - 1-2t: vesi
  - 2-4t: vesi, urheilujuoma tai mehu
  - > 4t: juomien lisäksi kiinteää ravintoa, esim. banaani, kuivatut hedelmät, patukat, geelit
- Kuinka usein
  - "kulaus" (1-2 dl) /15-20 min välein
- Lämpötila ja harjoituksen laatu vaikuttaa nesteen menetykseen

---

Juomisen määrä

- Nestevaje hidastaa palautumista ja lihassynteesiä
  - Menetetyn nestemäärän juominen korvaa vain 50 % nestemäärästä. 1,5-kertainen juominen korjaa 70 %
- Nesteen tarve
  - 1,5 litraa ja 0,5-1 litraa / liikuttu tunti
  - Minimi treenipäivinä n. 2,5-3 litraa. Huomioi kuitenkin urheilijan koko

---

Juomien vertailua

Juoma	Hiilihydraatit	natriumia	hiilihappo	soveltuu urheiluun
tuoremehut ja sekamehut	paljon	ei	ei	laimennettuna puoleen
limsat	paljon sokeria	ei lainkaan / vähän	kyllä	ei kuumassa urheitaessa
urheilujuomat	sopivasti	kyllä, sopivasti	ei	ei - vain aikuisille
energiajuomat	paljon sokeria	ei lainkaan/ vähän	kyllä	ei
keinomakeutetut limsat	ei lainkaan	ei lainkaan/ vähän	kyllä	ei
keinomakeutetut mehut	ei lainkaan	ei	ei	kyllä
vesi	ei lainkaan	ei	ei	kyllä
rasvaton- ja kevytmaito	vain maitosokeria	kyllä, sopivasti	ei	ennen ja jälkeen liikunnan

---

Arkiruokailu kuntoon!

- syö säännöllisesti
- koosta ateriat lautasmallin mukaisesti
- syö hyviä välipaloja
- väriä: kasviksia, hedelmiä, marjoja joka aterialla
- viljaa ja vitamiineja: leipää yms. kuitupitoisia viljatuotteita joka aterialla
- sopivasti rasvaa, huomio rasvan laatuun
- kalaa kahdesti viikossa tai kalaöljyä päivittäin
- juomana maito ja vesi
- herkut herkuina: ei nälkään eikä kunnon välipalojen tai aterioiden korvikkeena
- käytä monivitamiinivalmistetta talvisaikaan

Tsemppiä alkavaan vuoteen
